

Pædagogisk læreplan for

GUSTAVSMINDE

GÅRDBØRNEHAVE OG VUGGESTUE

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver de pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.
Læreplanen indgår samtidig i det lovpligtige tilsyn som et vigtigt supplement til Kvalitetsaftalen - og er her suppleret med vigtige kommunale politikker og strategier.

Forord

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for personalets pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse i dagtilbuddet. Legen er grundlæggende for børnenes trivsel, udvikling og læring. Børneperspektivet er tydeligt i den pædagogiske praksis og forældre og dagtilbud samarbejder om barnets/børnenes udvikling og læring. Læreplanen er et levende dokument, som beskriver pædagogiske overvejelser og refleksioner i relation til de intentioner, mål og krav som fremgår af Dagtilbudsloven.

Læreplanen bygger på Børne- og Undervisningsministeriets "Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold" samt "Skabelon til pædagogisk læreplan".

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan. Den konkrete læreplan angiver en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til den aktuelle børnegruppe.

Denne rapport er suppleret med politikker og strategier, som er gældende for dagtilbud i Assens Kommune. Det er intentionen, at vi ved denne sammenhæng bidrager til at forenkle alle de krav og indsatser, der skal efterleves i et dagtilbud. Læreplanen udgør fremadrettet den pædagogiske del af kvalitetsaftalen for dagtilbud i Assens Kommune, i forbindelse med det lovpligtige tilsyn. Læreplanen suppleres med en Kvalitetsaftale som tidligere nævnt.

I læreplanen er indskrevet følgende politikker og strategier:

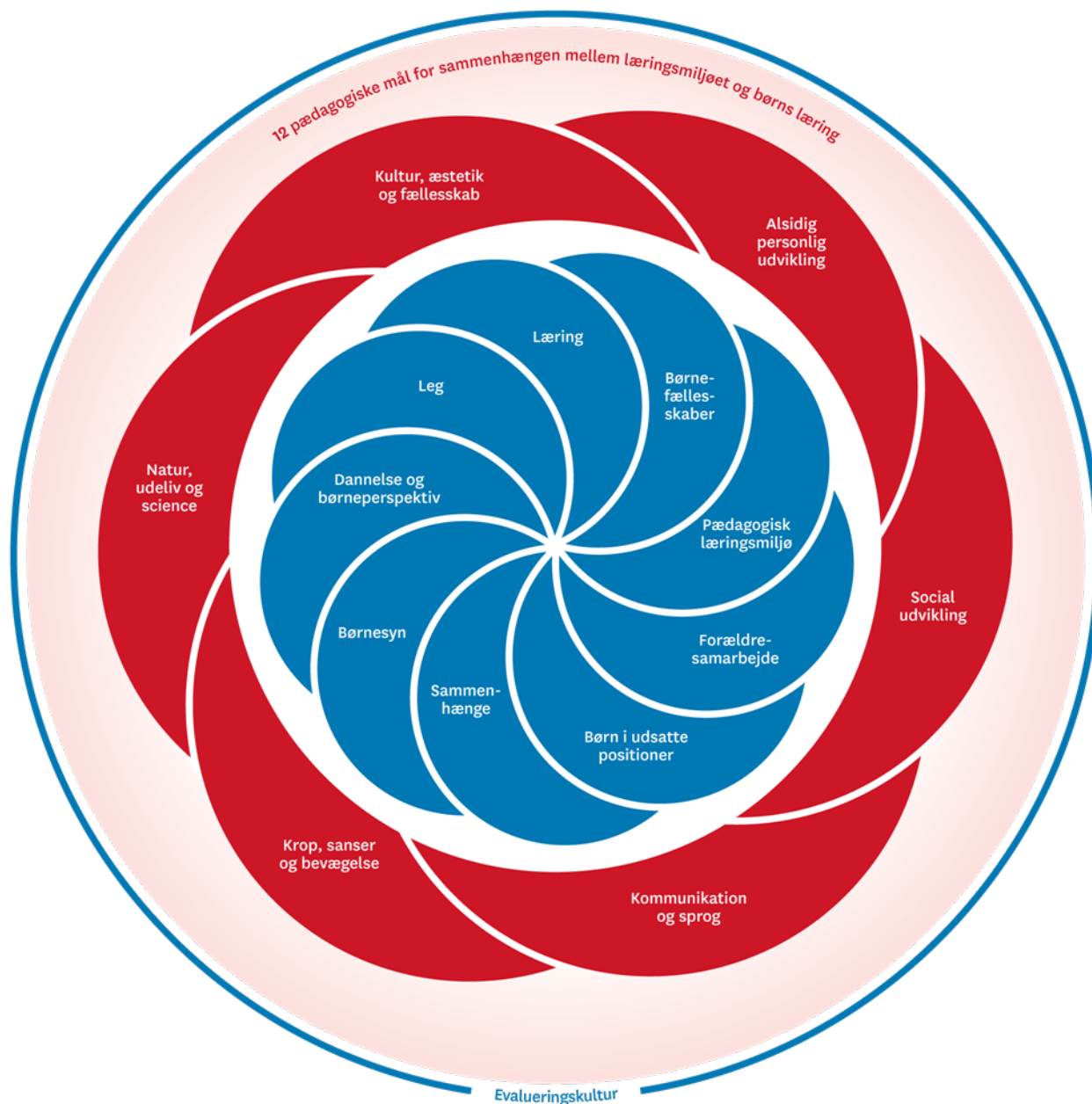
- Med vilje og hjerte - Vision 2030
- Børne- og Ungepolitik (Ny på vej i 2020)
- Sundhedspolitikken
- Assensmodellen
- Sprogvurdering af alle 3-årige børn

Vi håber, du som læser får indsigt og inspiration om pædagogisk praksis i vores dagtilbud – rigtig god læselyst!

Indhold

Forord	2
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	4
Kort præsentation	5
Pædagogisk grundlag	6
Assens Kommune - Vision 2030 – med vilje og hjerte	6
Børne- og ungepolitik	6
Sundhedspolitik	7
Assens Modellen	7
Børnesyn, Dannelse og Børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	8
Pædagogisk læringsmiljø	10
Samarbejde med forældre om børns læring	12
Børn i udsatte positioner	16
Sammenhængende børneliv	17
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	19
Inddragelse af lokalsamfundet	19
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	19
De seks læreplanstemaer	21
Alsidig personlig udvikling	21
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	21
Social udvikling	22
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	22
Kommunikation og sprog	24
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	24
Krop, sanser og bevægelse	27
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	27
Natur, udeliv og science	29
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	29
Kultur, æstetik og fællesskab	31
Pædagogiske mål for læreplanstemaet:	31
Beskrivelse af arbejdet med de 7 kompetencer	33
Evalueringskultur	36
Evalueringskultur i Assens Kommune	36
Dokumentation og evalueringspraksis	37

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Denne blomst beskriver visuelt den nye dagtilbudslov – både det fælles pædagogiske grundlag og læreplanerne.

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#).

Kort præsentation

Gustavsminde Gårdbørnehave & Vuggestue

Gustavsminde er en privat børnehave og vuggestue beliggende ca. 2 kilometer udenfor Assens. Institutionen åbnede 1.7.1995 som en kommunal børnehave, med plads til 40 børn.

Siden blev Gustavsminde organiseret som en selvejende institution, med plads til 60 børnehavebørn.

Den 1.8.2011 blev Gustavsminde privat, og er pr. 1.3.2021 godkendt til 82 børnehavebørn og 20 vuggestuebørn.

Personalegruppen består af leder, souschef, pædagoger, medhjælpere, studerende, praktikanter i perioder, køkkenansvarlig, pedel, flexjob ansatte og frivillige.

Til Gustavsminde hører 4 tønder land og en stor tilstødende skov. Der er et varieret dyrehold med heste, geder, hængebugsvin, kaniner, marsvin, høns, katte og fugle.

I 2020 blev Gustavsminde medlem af "Grønne spirer".

Grønne spirer er Friluftsrådets grønne mærkningsordning for dagplejere, vuggestuer og børnehaver. Grønne spirer fokuserer på udeliv, natur og miljø og en grøn og sund hverdagskultur i institutionerne. For at få det grønne flag som Gustavsminde har, skal man opfylde nogle bestemte kriterier omkring styrkelse af institutionens grønne profil.

Som privat institution samarbejder vi også med kommunens kompetencecenter.

Fra det første møde med Gustavsminde, prioriterer vi den gensidige respekt for hinanden og arbejder på at skabe forpligtende relationer, for at give de bedste forudsætninger for trivsel. Her ser vi forældrene som vores vigtigste samarbejdspartnere, og de er altid velkomne til at deltage i hverdagen på Gustavsminde.

Vi følger børnenes nysgerrighed og giver barnet mulighed for sammen med os at være aktivt deltagende. Samtidig giver de fysiske rammer på Gustavsminde plads til ro og fordybelse for det enkelte barn – og det større fællesskab.

Vi ser en værdi i at være en del af et betydningsfuldt fællesskab hvor der er plads til forskelligheder og hvor der opstår en begyndende forståelse for sig selv og omverdenen.

Vores vision lyder:

Gustavsminde giver børnene plads, tid og ro til at øve sig på livets muligheder.

Vores mission lyder:

Gustavsmindes mission er at være: et være- og voksested for visdom, et mødested for meninger, et forum for færdigheder, et frirum for forundring, en legeplads for livsglæde, byggeplads for begejstring - kærlighed og kreativitet, en tumleplads for tryghed og tillid, et øvelsessted for duelighed i demokrati, et fællesskab for frugtbar forskellighed med opdragelse til frihed og forpligtelser, da selve livet er en skole i kunsten at blive menneske.

Vores definition af kerneydelsen lyder:

Det gode børneliver, at give alle børn optimale vilkår og muligheder for, at kunne lege, trives, dannes, udvikles og opnå læring.

Gustavsminde er:

Et dynamisk og bæredygtigt dagtilbud kendetegnet ved moralsk sensitivitet, forstået som en opmærksomhed på, hvordan vores handlinger påvirker andre. Gustavsminde er kendetegnet ved høj grad af etisk bevidsthed og medarbejdere, der evner at indgå i relation til det enkelte barn og dets forældre med en grundlæggende medmenneskelighed og anerkendelse af det andet menneskes livsverden. Gensidighed er en grundlæggende værdi, og barndommen har en værdi i sig selv. Kvalitet på Gustavsminde er lig med kvalitet i relationen. Gustavsminde er kendetegnet ved troen på fremtiden og lysten til at præge og skabe den.

Pædagogisk grundlag

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag. Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.

De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter, udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

Assens Kommune - Vision 2030 – med vilje og hjerte

I det følgende præsenteres vision, politikker m.m. fra Assens Kommune, som har betydning for den pædagogiske læreplan, og for det arbejde der pågår i dagtilbuddene.

Visionen har et afsnit, der hedder: Vores børn og unge lykkes.

”Vores børn og unge er vores fremtid. Vi giver dem de bedste forudsætninger for at leve et godt liv med et stærkt selvværd. Vi følger børnene fra deres første skridt og hjælper dem på vej til sunde vaner og et aktivt hverdagsliv med bevægelse, sport og fællesskaber.

Det fortsætter i dagplejen, daginstitutioner og skoler, hvor børn og unge har rammer til at være kreative, til at lege, lære og danne venskaber og relationer.

Børn og unge udvikler sig både fagligt, personligt og socialt på vejen mod et voksenliv, hvor de trives og forsørger sig selv. Vores ungdomsuddannelser, lære- og arbejdspladser hjælper til.

Vores skoler, uddannelsessteder, virksomheder og kulturinstitutioner arbejder tæt sammen og inspirerer vores børn og unge, så de udnytter deres fulde potentiale. Både dem der selv kan og vil, og dem der skal have ekstra hjælp til at finde netop deres vej.

I 2030 er alle unge i uddannelse eller arbejde.”

Denne vision forudsætter, at dagtilbud i Assens Kommune tilbyder høj kvalitet, der understøtter alle børns generelle trivsel, udvikling, læring og dannelse jf. den nye Dagtilbudslovs formål.

Børne- og ungepolitik

” Et godt børneliv- altid et fælles ansvar”

Alle børn har ret til omsorg og anerkendelse.

Alle børn skal kunne træffe gode og sunde valg for sig selv, så de bliver i stand til at mestre livet og udvikle ansvarlighed for sig selv og fællesskabet.

Alle børn skal som udgangspunkt have adgang til samfundets almene tilbud, hvor de indgår i fællesskaber, der udfordrer og støtter en udvikling af deres personlige, sociale og faglige kompetencer og tilgodeser særlige behov.”

Denne politik danner rammen for alle børn – også børn med særlige behov eller i udsatte positioner. Den er under revision og Assens Kommune barsler med en ny børne- og ungepolitik i sommeren 2020. Politikken bygger ligeledes oven på indhold og kvalitet i kommunale og private dagtilbud.

Læs mere her:

[Assens Kommunes børne- og ungepolitik](#)

Bemærk- ny Børne og Ungepolitik forventes i efteråret 2020

Sundhedspolitik

Byrådet ønsker, at Assens Kommune skal være en sund kommune både fysisk og mentalt – og det gælder både de helt små, unge og ældre. Et af pejlemærkerne i politikken hedder:

En sund start på livet.

Ambition:

”Vi reducerer ulighed og skaber mønsterbrydere, og i de første 1000 dage af et barns liv sættes der særligt fokus på det vi ved, der fremmer trivsel, udvikling og læring. I Assens kommune er vi forpligtet til tydelig forventningsafstemning med især forældre samt andre aktører omkring det enkelte barn, så vi tager et fælles ansvar for alle børns sundhed”.

Sundhedspolitikken retter sig bl.a. mod forældre og hele 0-6-års området og matcher fint ambitionerne med fælles pædagogisk grundlag og læreplaner i den nye Dagtilbudslov. Vi ved, at en sund start på livet har en livsvarig positiv betydning, og særligt de første 1000 dage af et barns liv har stor betydning for resten af barnets opvækst.

Læs mere under læreplanstemaet: Krop, sanser og bevægelse

Find politikken her: [Assens Kommunes sundhedspolitik](#)

Assens Modellen

En tidligere indsats for børn og unge, som bygger på en helhedsorienteret tværfaglig indsats på baggrund af tidlig opsporing.

Vision: Alle børn og unge får mulighed for at leve et normalt, trygt og meningsfuldt hverdagsliv – med tilknytning til deres familie, netværk og nærmiljø og med skolegang, uddannelse og et givende fritidsliv. Vi inddrager og aktiverer systematisk familie og netværk og udvikler et endnu tættere samarbejde mellem almenområdet og ressourceområderne.

Børnesyn, Dannelse og Børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Gustavsmindes beskrivelser af arbejdet med ovennævnte emner:

Børnesyn:

Vores børnesyn er dybt forankret i sætningen: "Børn gør altid deres bedste" (Ross Green).

Det at være barn, har værdi i sig selv.

Vi har fokus på, at det skal være rart, at være barn på Gustavsminde.

Nogle børn har bekymringer og tanker (det kunne være noget i hjemmet), eller føler stort ansvar fx til søskende, der også går på gården. Vi som fagpersonale, går ind og vurderer, om der skal gøres en indsats for at fjerne nogle af disse tanker og bekymringer fra barnet, så barnet bedre kan fokusere på, at lære, lege og udvikle sig. Vi arbejder med, at børn er børn, og børn skal have lov til at være børn. De lærer gennem leg, og derfor har vi også stort fokus på leg, uanset om det er vokseninitieret eller børneinitieret leg.

Børn er ved at lære, hvordan de skal begå sig i den store verden, og har endnu ikke lært til fulde, at de ting de gør, kan have konsekvenser.

Børn er impulsstyret, og det er vores opgave at hjælpe børn med at forstå, at nogle af de ting de gør, i en impulsstyret handling, kan have konsekvenser for mange andre.

Vores børnesyn hviler på et anerkendende grundlag, og vi tror på at fundamentet for børns læringsoplevelser er den anerkendende relation.

Børnesynet drives af ønsket om positiv udvikling, leg, glæde, smil, humor, og læring.

Dannelse og børneperspektiv:

Dannelse er en proces, hvor børn i samspil med omverdenen konstruerer deres egen viden om sig selv og omverdenen, og i forhold til børns nærmeste udviklingszone er omverdenens reaktioner og tilbud vigtige. Vi er af den opfattelse, at børn har en aktiv rolle, ikke at forveksle med ansvar, i deres egen dannelse/læring og udvikling. De voksne er betydningsfulde voksne, der sammen med forældrene står med det menneskelige ansvar for børnenes dannelse/læring og udvikling.

Pædagogikken på Gustavsminde vil være menneskeligt dannende og livsdueligheds udviklende. Den vil være præget af varme og drage omsorg for børneliv. Den vil være søgende, mulighedsorienteret, demokratisk og skabende. Vores pædagogik vil i mindre grad være båret af styringsredskaber og kolde metodikker og i højere grad være kendetegnet ved varme kreative tilgange, der integrerer det emotionelle, motivationsrige, kognitive, kropslige, sanselige, bæredygtige og sociale perspektiv.

Det er også en del af dannelsen og den demokratiske dannelsesproces, at børnene ved at de har mulighed for at være medbestemmende i en leg, og lærer at gå på kompromis, så legen kan udvikles yderligere.

Som et resultat af et generelt styringsmæssigt paradigmeskifte vil det "Målbare" erstattes af det "Livs-bare". Her er det oplevelsesmæssige, erfaringsmæssige og umiddelbare i børnelivet i fokus, som det væsentligste for børns sociale og kulturelle dannelse. Samtidig vil vores pædagogik kunne reflektere samfundets stigende kompleksitet gennem fleksible og forskelligartede pædagogiske praksisser. Pædagogikken vil samtidig have fokus på og værne om betydningen af de menneskelige relationer og sociale processer med uforudsigelighed, umiddelbarhed og mødeøjeblikke som et kerneomdrejningspunkt.

De voksne reflekterer jævnlige over barnets læringsmiljø, både i forhold til barnet, men også den voksnes egen rolle i samværet med barnet.

Leg, læring og børnefællesskaber:

Legen har værdi i sig selv og er en vigtig del af barnets liv på Gustavsminde. Legen er en fundamental ingrediens i barnets liv og udvikling, og vi arbejder i forhold til barnets leg ud fra følgende antagelse. **"Børn kan ikke lege for meget, men afgørende for lidt"**.

Vi bygger vores forståelse af børns udvikling på et helhedsorienteret dannelses- og læringsbegreb, nemlig at børn lærer af alt, hvad de erfarer og oplever, og børn oplever og erfarer på mange individuelle måder. Vi ser børns læring fra to vinkler, den formelle læring, som foregår i organiserede læreprocesser med tidsafgrænset indhold, og den uformelle læring, som er dannelses- og læreprocesser i det levede hverdagsliv: socialt samspil, leg og omsorg.

Børn lærer gennem leg, og derfor arbejder vi i dagligdagen på, at gøre legen til det bedst mulige læringsrum for børnene. I børnenes frie leg har vi fokus på at træde til når der opstår konflikter og hjælpe børnene med at løse dem hensigtsmæssigt fx ved, at børnene indgår et kompromis for at legen kan udvikle sig yderligere.

Vores helt klare mål er at sikre alle børn gode legekompetencer, og således styrke børnefællesskabernes sociale og inkluderende kompetencer.

Vi har fokus på børnegruppen og fællesskabet som en helhed, men mindre børnefællesskaber har også vores opmærksomhed. Ved at lave mindre grupper, kan det for nogle børn åbne op for legens muligheder. Der er mere rum til at udvikle sociale kompetencer, samt byde ind og overskue legen eller aktiviteten. Vi kan lære børnene om de sociale spilleregler, som de kan bringe ind, i det store børnefællesskab.

Citater om leg:

- Børn skal lege
- Man lærer, så længe man leger
- Børn er tingfinder – og der er "skatte" overalt
- Legen er grundlæggende i børns udvikling på alle niveauer
- Kendetegnet ved leg er, at den ikke er statisk, men hele tiden kan blive til noget andet
- Leg/legekultur er opbygning af et fællesskab – for man kan jo ikke vippe alene vel?

Herdis Toft – Legeforsker – Syddansk Universitet.

Hvordan lykkes vi med at anvende legen som et potentiale i forhold til børns udvikling og læring?

Som nævnt ovenfor, har vi et stort fokus på legen som læringsredskab, og vi arbejder med at understøtte børnenes leg, så de får mest mulig læring ud af den.

En af de måder vi lykkes, er ved at give legen blandt børnene plads. Vi har et stort uderum med mange læringsmiljøer, hvor der er plads til at børnene kan fordeles i mange små legegrupper. Derved bliver børnene og deres lege ikke forstyrret af, at der er for mange børn samlet på et sted. Der er også mange kroge og små gemmesteder i vores ude og inderum, der gør at vi kan følge det enkelte barns spor, samt at børnene hele tiden kan udvikle deres leg, ideer og lade den udfolde sig. Vi kan hurtigt udvikle og udvide en leg, når flere børn samles så den oprindelige leg ikke forstyrres. Derfor er det også en vigtig del af vores hverdag, at vi hele tiden ændrer og optimerer vores læringsmiljøer, både inde og ude, hvor vi især bruger naturens læringsmiljøer.

Pædagogisk læringsmiljø

Ved at være inddelt i mindre grupper i løbet af dagen har den enkelte fagperson bedre mulighed for at se det enkelte barn i gruppen, og dermed spore sig ind på dets interesser, trivsel, udvikling og dannelse. Fagpersonen kan herudfra planlægge aktiviteter, understøtte børnenes frie leg, eller gribe deres interesser, og igangsætte ud fra disse. Her kan der også være elementer der kan drages videre til hele børnegruppen.

Eksempel: en mindre gruppe er taget ud for at plukke æbler, som senere skal laves til æblemost, hvor alle deltager.

Eksempel på et foranderligt pædagogisk læringsmiljø:

I vuggestuen er der etableret et boldbassin ud fra børnenes interesse for leg med bolde. Her tager fagpersonale udgangspunkt i børnenes perspektiver for at styrke læringsmiljøet. Her fremmes den børneinitierede leg, børnenes fantasi og virkelyst. Da det blev besluttet at etablere et boldbassin var det på grund af børnenes naturlige interesse for bolde, for at tumle, for at putte sig ind til noget og med tanke for stimulering af sanserne. Børns læring sker gennem udforskning af krop og sanser, ved at eksperimentere med materialer, opleve nyt og gennem sociale interaktioner. Bassinet blev fra start en succes. Børnene hoppede ned i boldene, begravede sig i dem og kastede med dem. De sociale kompetencer blev trænet ved at vente på tur, give plads og kigge på de andres kropssprog i bassinet: ”Er det ok at kaste på ham? Bliver han mon ked af det, eller synes han, at det er sjovt? Personalet italesatte børnenes handlinger, så det fremstod klart for børnene, hvad der foregik i bassinet. Hurtigt måtte vi dog erfare, at det allerbedste var at kaste boldene ud af bassinet, med det resultat, at børnene blev irettesat mange gange med ordene: ”boldene skal blive i bassinet, nu må vi samle boldene op. Børnene blev afbrudt mange gange i deres lege, og børn og voksne brugte meget tid på at samle bolde op.

Med tanke på at bruge rummet som den ekstra pædagog og at skabe et læringsmiljø, der indbyder til noget, måtte vi overveje, hvad der kunne gøres anderledes. Som det var nu, indbød bassinet helt naturligt til, at boldene skulle smides ud gennem hullerne i reolen og ud på gulvet. Hvad kunne vi gøre for at indbyde til noget andet? Med afsæt i børnenes egne initiativer – lysten til at kaste og sigte efter hullerne i reolen blev det besluttet, at hænge nogle rør op på væggene, som børnene kan putte boldene ned i og se dem trille ud igen. Vi laver en markering på væggen, som børnene også kan sigte efter.

Samlet set er der med boldbassinet skabt et læringsmiljø, der giver mulighed for at børn kan deltage i leg og fællesskaber og indgå i relationer, hvor bevægelsesglæde, kreativitet, social udvikling og kropslige erfaringer er nøglebegreber. Ligeledes viser dette eksempel personalets refleksionsevne og evne til at tage barnets perspektiv.

Vigtige faktorer for læringsmiljøet:

- Relationer mellem barn og voksen
- Relationer mellem børn
- Regler og håndhævelse af disse (værdier og normer)
- Pædagogens evne til at lede læringsprocessen - trin for trin planlægning
- De valgte pædagogiske metoder afstemt efter aktivitet og børnenes udvikling
- Motivation, mestring og tilpasning af krav
- Opmuntring, ros, anerkendelse, empati og begejstring
- Stemninger (uro, gråd, glædeslyde, sang, gode arbejdslyde)
- De fysiske rammer – de psykiske rammer og de æstetiske rammer

Her beskrives kort om undersøgelser, evaluering og læring i forhold til læringsmiljøet i rutiner i hverdagen:

Vi arbejder reflekterende og evaluerer løbende vores daglige rutiner. Dermed tilpasser vi de faste rutiner til den enkelte gruppe af børn og voksne. I løbet af en dag er der mange gøremål som bidrager til det lille barns udvikling og læring. Fx håndvask, toiletbesøg, spisning, tag tøj af og på samt oprydning af garderoben.

Vi har stort fokus på børnenes selvstændighed i hverdagens gøremål da oplevelsen af at bidrage til fællesskabet og lykkes med egne gøremål bidrager til udvikling og øget selvværd hos det enkelte barn. Da gøremål og rutiner er de samme hver dag, bliver det hurtigt en naturlig del af hverdagen.

Her beskrives kort om undersøgelser, evaluering og læring i forhold til læringsmiljøet i de voksen-initierede aktiviteter:

På teammøder har der blandt andet været fokus på læringsmiljøet vi tilbyder børnene. Vi reflekterer over, hvordan vi kan give børnene det bedst mulige læringsmiljø, hvor de trives og kan udvikle sig. Desuden laver vi løbende "GLK-modeller" (Gjort, Lært, Kunne gøre anderledes), som er en model, der i hverdagen er nem at gå til, men som samtidig får os som fagpersoner til at reflektere over aktiviteter vi har lavet eller læringsrum vi har lavet til børnene. Det gør vi for, hele tiden at blive klogere på det læringsmiljø vi skaber for børnene og som desuden kan variere, da ikke alle børnegrupper er ens.

Her beskrives kort om undersøgelser, evaluering og læring i forhold til læringsmiljøet vedrørende børnenes egen leg og børnekulturen:

På teammøder evaluerer vi ud fra hverdagsoplevelser og vores GLK-model, hvorledes vores læringsrum fungerer i forhold til at understøtte børnenes leg og læring samt den kultur der er i de enkelte fællesskaber.

Vi evaluerer på egen praksis i forhold til hvordan vi anvender anerkendende pædagogik overfor børnene for at styrke deres kultur og udvikling.

Vi tager i fællesskab udgangspunkt i de interesser der er i børnegruppen og som løbende ændrer sig. Ved at gribe den læring børnene selv lægger an til i deres leg og hjælpe dem til at udvikle den så lykkes vi i højere grad med at skabe den bedst mulige kultur og dermed grobund for læring.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets trivsel og læring?

For Gustavsminde har forældresamarbejdet en stor plads.

Det er vigtigt for os, at vi fra barnet starter, får etableret et godt samarbejde med forældrene, da det er med til at fremme børnenes trivsel og udvikling.

Vuggestuen

Samtaler og møder i Vuggestuen

Udformning og formål:

Opstartsmøder:

1-3 måneder før et barn starter i vuggestuen, inviteres barnets forældre til et opstartsmøde med en af pædagogerne fra Vuggestuen. Sammen med invitationen sendes en velkomstfolder, som forældrene har mulighed for at orientere sig i inden mødet.

Formålet med mødet er at forældrene kan se stedet, møde de ansatte, få svar en masse spørgsmål og blive sat ind i forskelligt praktisk info. Vores håb med mødet er, at forældrene føler sig velkomne, set/hørt og er helt trygge ved og klar til opstarten.

Evalueringsmøder:

2-3 måneder efter barnets opstart i vuggestuen, inviteres forældrene til et evalueringsmøde med barnets kontaktperson i vuggestuen. Forud for mødet, er forældrene blevet bedt om at udfylde en evaluering af opstarten, som så danner rammen og snakken ved mødet. Ud over evaluering af opstart, snakker vi om barnets trivsel, status her og nu og forældrenes tanker om vuggestuelivet mv. Forældrene kan til mødet, få en snak om, lige hvad de måtte have på hjerte.

Formålet er at bygge bro mellem hjem og institution og til stadighed sørge for, at forældre og barn føler sig trygge, og set/hørt i vuggestuelivet.

Trivsels og udviklingssamtaler:

Omkring 2-årsalderen tilbydes forældrene en samtale med barnets kontaktpædagog, hvor der gives en status på barnets trivsel, udvikling og fokusområder her og nu.

Forud for mødet får forældrene et lille skriv om barnets vuggestueliv og har selv mulighed for at føje mere til om livet i hjemmet, evt. spørgsmål mv.

Formålet er at komme rundt om alle børn og til stadighed støtte barnets udvikling og trivsel i tæt samarbejde med forældrene.

Overleveringssamtaler:

2-4 uger før barnet starter i børnehaven, tilbydes en overleveringssamtale med barnets kontaktpædagog, barnets forældre og den voksne, som skal tage imod barnet i børnehaven. Til mødet vil der være en snak om, hvordan overgangen skal foregå, der vil være noget praktisk info og forældrene har mulighed for at dele spørgsmål og tanker om børnehavestarten. Formålet er at danne grobund for en god, sammenhængende og tryk overgang, hvor de voksne i børnehaven har et grundlæggende kendskab til barnet og forældrene samt at sørge for, at forældrene er trygge og velinformede i overgangen.

Børnehaven

Samtaler og møder i Børnehaven

Udformning og formål:

Evalueringsmøder:

2-3 måneder efter barnets opstart i børnehaven, inviteres forældrene til et evalueringsmøde med barnets kontaktperson. Forud for mødet, er forældrene blevet bedt om at udfylde en evaluering af opstarten, som så danner rammen og snakken ved mødet. Ud over evaluering af opstart, snakker vi om barnets trivsel, status her og nu og forældrenes tanker om børnehavelivet mv. Forældrene kan til mødet, få en snak om, lige hvad de måtte have på hjerte. Formålet er at bygge bro mellem hjem og institution og til stadighed sørge for, at forældre og barn føler sig trygge, og set/hørt i børnehavelivet.

Trivselssamtaler:

Er et tilbud til alle forældre som ønsker en samtale med en pædagog fra gruppen, hvor der gives en status på barnets trivsel, udvikling og fokusområdet her og nu. Forud for mødet, får forældrene et lille skriv om barnets børnehaveliv og har selv mulighed for at føje mere til om livet i hjemmet, evt. spørgsmål m.m.

Overleveringssamtaler:

Før barnet starter i Hytten, tilbydes en overleveringssamtale med en pædagog fra hestestalden, barnets forældre og en pædagog fra hytten. Til mødet vil der være en snak om, hvordan overgangen skal foregå, der vil være noget praktisk info og forældrene har mulighed for at dele spørgsmål og tanker. Formålet er at danne grobund for en god, sammenhængende og tryk overgang, hvor de voksne i børnehaven har et grundlæggende kendskab til barnet og forældrene samt at sørge for, at forældrene er trygge og velinformerede i overgangen. Under denne samtale gives også en status på barnets trivsel, udvikling og fokusområder her og nu.

Skoleparathedssamtaler:

Vi tilbyder en skoleparathedssamtale med en pædagog, til dem der har brug for en samtale om deres barn. Disse møder ligger inden opskrivning til skole og igen i løbet af foråret.

Øvrige møder

Udover disse formelle møder afholdes der samtaler i både vuggestue og børnehave ved behov. Dels når forældre oplever et behov, og når vi som fagpersonale oplever et behov. Vores mål er at dele bekymringer med forældre og omvendt, så hurtigt som muligt og ikke se tiden an.

Ved skilsmisse, sygdom i familien, dødsfald og andre større forandringer af betydning for barnet holdes der møder, som indkaldes af fagpersonalet.

Familiesamtaler:

Det er et tilbud til alle forældre, om i fred og ro at kunne drøfte stort som småt med personale i vuggestue og børnehave. Her deltager lederen altid.

Forældrefællesskaber:

Ud over møder og samarbejdet med forældrene om deres børns trivsel, er forældrene også samarbejdspartnere i forhold til arbejdsdage, dyrepasning og andre aktiviteter og traditioner i børnehaven. Nogle forældre byder ind med æbler til most dagen, nogle kommer med ler fra teglværket, nogle kommer med genbrugspapir og pap fra firmaet, syltetøjsglas, juletræer osv. Alt sammen noget der gør forældre til aktive medspillere i at gøre børnehavelivet aktivt, støttende og udviklende for barnet.

Følgende er debatteret på et forældremøde:

Vi forestiller os en hverdag på Gustavsminde, hvor forældre bakker hinanden op og deler ud af deres overskud til hinanden og de voksne på Gustavsminde.

En hverdag hvor børn oplever sammenhæng, fordi forældre taler med hinanden og snakker sig frem til løsninger på vigtige emner, der vedrører børnene og dem selv.

En hverdag hvor kontakten mellem forældre og Gustavsminde hviler på et fundament af gensidighed, tillid og deltagelse.

Giver netværk, overskud, mobbefrie zoner, kammeratskab, glade og trygge børn. Gode forældrefællesskaber, skaber mulighed for inklusion af alle børn og understøtter således en kultur, hvor de voksne involverer sig i hinanden og samarbejder om at skabe de bedst mulige trivselsvilkår for alle børn og voksne på Gustavsminde.

Vores hensigt med at have fokus på forældrefællesskaber:

Sikre børns trivsel

Skabe et miljø, hvor alle børn er en del af fællesskabet

Skabe sammenhæng mellem hjem og Gustavsminde

Være gode rollemodeller for samvær og engagement

Vi har fokus på muligheden for, at involvere forældre i hjælp til udsatte børn, i form af legeaftaler. Hertil er vi opmærksom på, hvad vi kan sige, og hvor meget vi kan fællesgøre børns problemer og hvordan. Vi er ydermere opmærksomme på, at der skal gives grønt lys fra forældre til dette.

Hvordan involverer vi konkret forældrene i børnenes udviklings- og læringsbehov?

Øvrigt forældresamarbejde:

- Ca. en gang månedligt udsender vi et nyhedsbrev til forældrene, hvor vi fortæller om nye børn og voksne, nye tiltag, kommende arrangementer og i det hele taget bare en status på, hvad der rører sig i vuggestuen og børnehaven.
- Vi vægter den daglige kontakt med forældrene højt, og tager os tid til en snak i garderoben både ved aflevering og afhentning, hvor vi deler barnets dag, og hvor forældrene har mulighed for at fortælle og spørge om, hvad de synes måtte være relevant.
- Vi tager mange billeder, som vi løbende ligger op på vores intranet "Famly", hvor forældrene kan se, hvad der sker i dagligdagen i vuggestuen og børnehaven.
- Vi holder, udover opstartsmøderne, en trivselssamtale ved 2-årsalderen samt en overleveringssamtale kort inden barnets børnehavestart. Møder ud over tidligere beskrevet, afholdes ved behov.
- Vi afholder løbende arrangementer som fastelavn, bedsteforældredag, arbejdsdage, sommerfest mv, hvor forældre og familie har mulighed for at engagere sig i det store fællesskab på Gustavsminde.
- Hvis vi har brug for hjælp til noget, eller mangler nogle ting til vuggestuen og børnehaven, beder vi forældrene om hjælp. Det kan fx være, hvis vi mangler stole eller nyt legetøj, så har forældrene mulighed for at gøre en forskel og tage del i det fælles ansvar det er, at skabe den bedst mulige dagligdag for børnene.
- Vi har løbende en dialog med forældrene om, hvad de kan bidrage med til Gustavsminde. Er der forældre der har job som landmand, politibetjent eller historiefortæller, kan de komme ud på gården, og give børnene en oplevelse og ny viden.

- Overordnet set har vi en rigtig god og åben dialog med forældregruppen. Der er gensidig tillid og respekt, og vi er gode til at tale sammen i det daglige og handle, når behovet er der.
- Her ses eksempel på, hvordan vi synliggør vores pædagogiske arbejde. Eksemplet her med turtagning, er også sendt ud på vores intrasystem til forældrene.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Ved arbejdet med børn i udsatte positioner er det først og fremmest en vigtig opgave for os at udrede hvilke udfordringer det enkelte barn har. Vi tilpasser derved vores pædagogiske praksis til netop at lave gode understøttende læringsmiljøer.

Vi har stort fokus på at udvise ekstra omsorg og give det enkelte barn en følelse af at være en ligeværdig del af et fællesskab.

Vi finder blandt de andre børn i grupperne nogle enkelte, men gode relationer for det udsatte barn og hjælper disse relationer til at udfolde sig i mindre tilpassede læringsmiljøer.

- Vi har fokus på at hvert barn er værdifuldt, og skal være en del af fællesskabet.
- Vi ser intentionen bag barnets handling, og agerer derefter.
- Vi har fokus på, at alle børn føler sig trygge og er i trivsel.
- Vi ser det som værdifulgt, at der er plads til børn med forskelligheder.

Hvordan oplever vi, at dette arbejde understøtter børn og familier og vores pædagogiske arbejde i hverdagen?

Vi oplever at arbejdet understøtter familierne og det pædagogiske arbejde positivt. Alle har hørt det samme, og har en fælles plan for det videre institutionsforløb. Der kan samarbejdes bedst muligt med arbejdet på hjemmefronten og i institutionen.

Hvordan er den forebyggende effekt?

Vi føler det vigtigt at gøre noget for familierne, inden problemer vokser sig store.

Vi har gennem en årrække, haft stor gavnlig effekt af familierådgivning her på stedet, hvor stort og småt kan vendes. Vi ser en stor værdi i at vi på disse møder, kan gøre et forarbejde, for et muligt forpostmøde som Assens kommune kan tilbyde med forskellige konsulenter.

I samtalen forsøger vi sammen at indkredse problematikken, og fokus vil være på det som lykkes, forældrenes ressourcer i familien, og opmærksomhed på, hvor problematikken ikke er til stede.

Dette ud fra ideen om at: "Intet menneske kan udvikle sig i et negativt defineret felt".

Den forebyggende effekt er god, da familierne og os, sammen kan hjælpe og finde mulige tiltag og løsninger.

Sammenhængende børneliv

I Assens Kommune er der fokus på både børns overgang fra dagpleje/vuggestue til børnehave og til skolen. Målet er at skabe sammenhæng i pædagogik og læring, så børnene kan føles sig kompetente og hurtigt opleve sig som en del af det nye fællesskab også ved overgange.

Sammenhæng fra dagpleje og vuggestuer til børnehave

Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø for de mindste børn, så det skaber sammenhæng til børnehavestart?

Miniuglerne er de kommende børnehavebørn i vuggestuen, som tidligst kan starte i miniuglerne fra de er 2,6 år og frem til de starter i børnehaven som 3,1 år.

Vi arbejder med en blid overgang til børnehaven for de største børn i vuggestuen fra Blomsten og Bien. Det er personalet i vuggestuen der vurderer hvornår et barn er klar til at være miniugle.

Personalet kigger her på hvor barnet er i sin udvikling og på, hvilken gruppe der vil give barnet de bedste muligheder for at fortsætte den gode udvikling.

Med miniuglerne vil vi give børn og forældre en mere glidende overgang til børnehavelivet og dermed langsomt vænne dem til den "store" verden i børnehaven, hvor der er flere børn og hvor der stilles større forventninger til barnets modenhed og selvstændighed.

Miniuglerne er en ny og spændende overgangsgruppe for 3-6 børn, hvor normeringen følger vuggestuens. Det vil derfor stadig være muligt, at være tæt på børnene og give dem den omsorg og hjælp som de har brug for. Samtidig vil der være tid til at guide børnene til at klare flere og flere ting selv.

Miniuglerne vil have et tæt samarbejde med børnehavens yngste gruppe –"Uglerne", og med vuggestuen. På Gustavsminde gør vi vores allerbedste for at støtte børnene til at møde livet med mod, livsglæde og lyst til læring.

I miniuglerne arbejdes med følgende, som er vigtig for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse:

- Selvhjulpenshed (vi guider børnene trin for trin, hvis noget er svært)
- Relationsdannelse.
- Fællesskabet.
- Motorik og motoriske færdigheder og udfordringer.
- Modgangstræning; at komme igennem og over det som kan være svært og få følelsen af at klare det -at styrke robustheden og selvværdet.
- Turtagning (at skiftes og vente på tur)
- Vi øver høflighed og bordskik.
- Hjælpsomhed (Eksempelvis at børnene hjælpes og opfordres til at have øje for hinandens behov eller at vi hjælpes ad med at køre trækvognen.
- At få erfaring og viden om naturen bl.a. ved stimulation af nysgerrighed og fælles opmærksomhed samt begejstrede personaler.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

De ældste børn og dermed de kommende skolebørn har base i Hytten, som er en træbygning placeret på vores store udeområde. Vi har samlet de 30 ældste børn for at skabe læringsmiljøer, som er stimulerende og tilpas udfordrende for børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi ændrer og optimerer ofte vores læringsmiljøer, da nye læringsmiljøer er inspirerende og udviklende for børnenes leg og virke.

Omsorg og relation er det bærende element i vores arbejde med børnene. Vi støtter børnene i at mærke sig selv og dets følelser og finde en plads i gruppen. Alt hvad barnet gør er meningsfyldt for

barnet og det er de voksnes opgave, at forsøge at forstå, hvad barnets adfærd fortæller. Vi arbejder med at opbygge gode stemninger og udviklende øjeblikke for alle børn. Alle børn er betydningsfulde i fællesskabet og vi fremhæver hinandens styrker og forskelligheder.

Vi arbejder med omgangstonen/høflighed og opfordrer børnene til at anvende forskellige høflighedsfraser, hvilket har til formål at styrke et fællesskab, hvor vi værdsætter hinanden. Vi betragter konflikter som en platform for læring og vi guider børnene i konflikthåndtering. Barnet får mulighed for at udtrykke, hvad det ønskede og havde til hensigt inden konflikten opstod.

Legen er grundlæggende i børns udvikling på alle niveauer, hvilket bevirker, at legen vægtes højt. For børnene i Hytten er de sociale spilleregler meget i spil i deres omgang med andre og i lege. Børnene har stor glæde af hinanden og de øver sig i at sætte ord på følelser, være empatiske og drage omsorg for hinanden.

Der bliver arbejdet med børnene i forskellige grupperinger, således de lærer at begå sig i mange forskellige sociale sammenhænge. I løbet af dagen er der en vekslen mellem selvvalgte og ikke selvvalgte aktiviteter. Vores mål er at, at børnene skal lære at begå sig i det samfund de vokser op i, og at de bliver livsduelige og deltagende i forpligtende fællesskaber. På baggrund heraf er vi bevidste om, at børnene inddrages og deltager i de processer, der er i løbet af dagen bl.a. de mange praktiske opgaver der er på gården, i arbejdet med dyrene, og i de daglige rutiner, hvor børnene bliver selvhjulpne og selvstændige af at gøre det de kan selv.

Det betydningsfulde og gensidig forpligtende forældresamarbejde er afgørende for barnets trivsel. Vi finder det vigtigt at danne bro mellem hjemmet og børnehaven. Forældrene er barnets primære omsorgspersoner og de har en unik viden om barnet og dets opvækst, som er vigtig i vores arbejde med barnet. Vores faglige kompetencer og forældrenes viden om barnet, danner grobund for at arbejde med barnets trivsel. Vi sparrer ofte med forældrene i dagligdagen og opfordrer forældrene til at deltage i dialogmøder om deres barn, så vi i fællesskab er med til at gøre overgangen til skole så tryk og god som mulig.

Inden indskrivning til skole tilbyder vi, og opfordrer forældrene til dialog om barnets skoleparathed.

Vi arbejder med nedenstående fokuspunkter og forældrene bliver bedt om at forholde sig til fokuspunkterne inden mødet:

- Selvhjulpnehed - kan og vil barnet selv?
- Hvordan modtager barnet én eller flere beskeder?
- Hvordan har barnet det med at være i fokus og lade andre være i fokus?
- Hvordan er samspillet med andre børn og voksne?
- Hvordan er barnets evne til at være vedholdende, når noget er svært?
- Hvordan reagerer/agerer barnet i krav/opgaver det mangler motivation for?
- Udtrykker barnet følelser og gør det opmærksom på egne behov?
- Har barnet øje for fællesskabet og bidrager barnet til fællesskabet?
- Kan barnet koncentrere sig i rimelig tid i f.h.t. barnets alder?
- Kontakter barnet andre børn og voksne på en passende måde?
- Hvordan håndterer barnet konflikter?
- Kan barnet lege med jævnaldrende i rimelig tid i henhold til barnets alder?
- Er barnet villig til under leg at skifte tur?

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi benytter os af de muligheder vi har, i form af besøg på bibliotek, hvor vi låner bøger med hjem til huset. Vi tager på tur til kirken, hvor de ældste børn er oppe i det gamle kirketårn, og sige hej til nissen, inden de øver Lucia. Vi bruger den tilstødende skov, hvor der er mange muligheder for opdagelse, vi går også på tur til shelterne, samt tager til stranden. I forholdet til nærmiljøet bruger vi også de omkring liggende skoler, her tager vi på tur og ser deres skole forestillinger, dette er også med til at give en meningsfuld sammenhæng, for børnene i forhold til hvilken skole de skal gå på. I skoven har vi mulighed for at booke et forløb, med Assens kommunes naturvejleder. Vi tager på cykelture i nærområdet, vi er til loppemarked i Assens, vi har en stand ved Outlet, og til mooncarløbet Monte Carlo.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan medinddrager vi børnenes oplevelser i udviklingen af børnemiljøet?

På teammøder og stuemøder, har vi altid børnene og deres oplevelser af de aktiviteter vi sætter i gang, som et fast punkt på dagsordenen. I dagligdagen, har vi hele tiden for øje, hvordan læringsrummene og aktiviteterne kan være med til, at understøtte børnenes læring og oplevelser her og nu, og hvordan læringsmiljøet opleves fra børnenes perspektiv, hvilket kan komme til udtryk ved samtale og dialog med børnene, i f.eks. vores spisegrupper, hvor vi kan tale med børnene om deres oplevelser, ideer og interesser.

Vi justerer hele tiden, ud fra vores evalueringer og drøftelser, fra team møderne. Med denne løbende evaluering skabes et dynamisk læringsmiljø.

Eksempler på hvordan barnets perspektiver har bidraget til udvikling af pædagogisk praksis og/eller læringsmiljøer?

Børns leg og mulighed for udfoldelse, har altid været vigtigt for os. Med tanke på børnenes perspektiver, bærer vores pædagogiske praksis i højere grad end før, præg af at vores læringsrum og miljøet kan forandre sig, og bruges til flere ting. Borde og stole bliver i højere grad erstattet af lege på gulvet. Tæpper og små møbler med legeting fylder rummene. Børn leger med hele kroppen, og fx Lego der bygges på et blødt tæppe, hvor børnene kan ligge eller sidde på knæ, styrker i langt højere grad deres kreativitet, end ved et bord, der begrænser dem.

Vi kan også se en udvikling i den måde vi indretter vores rum på. Vi har fokus på gruppestørrelserne i dagligdagen, og her er små rum i rum, nøglen til børnenes personlige udvikling og læring om legens spilleregler.

Ruminddelingerne indbyder til, at børnene i mindre grupper, kan lege og fordybe sig. I mindre grupper er der plads til, at alle børn kan være med. Vi kan se og hjælpe alle børn bedst muligt, når de er i mindre grupper. Børnene kan nemmere overskue rollelege og dele legetøj, i de mindre rum. Ved hele tiden, at se på børnenes egne perspektiver, hjælper vi dem til i højere grad, at udvikle sig bedst muligt.

Eksempler på, hvordan vi konkret arbejder med demokrati i børnehøjde?

Gruppen med de ældste børnehøvebørn, holder i perioder børnemøder, hvor der tales om hvordan det går i gruppen, hvad der er gang i, og hvad der skal ske fremadrettet. Her har børnene medansvar i deres egen hverdag, og i hvordan og hvilke aktiviteter de kunne tænke sig. Der skrives ned og synliggøres med billeder, hvilke regler og hvad der skal ske, så både voksne og børn kan se det de bliver enige om.

Vi griber det børnene er optaget af her og nu, og videreudvikler det de er i gang med, fx ved at søge på nettet og hente inspiration til nye projekter og legetøj.

Vi ser på, hvad børnene kan lide af farver og materialer, i forhold til indretning og legetøjsvalg. Ud fra deres ønsker, finder vi de bedste muligheder for leg og læring.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- **Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling**
- **Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag**
- **Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer**

Beskrivelse af arbejdet med Alsidig personlig udvikling på

Gustavsminde:

På Gustavsminde ønsker vi og arbejder med, at alle børn skal føle, at de er en del af et betydningsfuldt fællesskab.

Barnet skal, gennem hele dagen, mødes af voksne der er omsorgsfulde, nærværende og har positive forventninger til det enkelte barn.

I samspillet og kommunikationen med det enkelte barn viser personalet interesse, forståelse og respekt så barnet får en følelse af livsduelighed og et positivt selvværd – en følelse af at være god nok.

Alle børn får mulighed for at udfolde og udfordre sig selv i spontane lege, såvel som pædagogisk tilrettelagte aktiviteter. Barnet får mulighed for at erfare sig selv og andre på nye måder og dermed udvide barnets erfaringsverden og opnå kendskab og tillid til egne og andres potentialer samt barnets plads i fællesskabet. Dette gøres på tværs af forskellige aktiviteter og rutiner.

Personalet positionerer sig, så både det lille nye barn og det større barn, altid har mulighed for at finde et trygt fællesskab at bevæge sig ud fra, og når barnet bliver nysgerrig på nye udviklende fællesskaber. Alt dette med henblik på at barnet har en følelse af mod og livsduelighed.

Personalet er bevidste om at dele sig ud i rummet/rummene/Gården, og personalet har her forskelligartede aktiviteter hvor børnene kan komme og gå som de lyster, og planlagte aktiviteter der matcher børnenes, trivsel-, lærings- og udviklingsbehov.

Personalet støtter og guider individuelt alle børn i deres alsidige personlig udvikling. F.eks. hjælp til at være midtpunkt ved samling, konfliktfyldte situationer, ride på en hest, tage afsked med forældre, komme ind i en leg, osv. Her bestræber vi os på at barnet får en succesoplevelse - en oplevelse af at mestre og når det ikke lykkedes giver vi den nødvendige omsorg, så barnet får mod på at forsøge igen.

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og være med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- **Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling**
- **Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag**
- **Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.**

Beskrivelse af arbejdet med Social udvikling på Gustavsminde:

Social udvikling sker gennem hele dagen, på tværs af læringsmiljøer og læreplanstemaer, både i aktiviteter og rutiner.

På Gustavsminde har vi en gensidig respekt for hinanden og omgangstonen er rar, med en opmærksomhed på, at børnene spejler sig i de voksne og hinanden.

Hver dag hilser vi på hinanden med navn, vi udviser interesse og drager omsorg for hinanden. Vi taler hinanden op - og ikke ned. Alle er kompetente med hver vores styrker, som er et positivt bidrag til fællesskabet.

I små og større fællesskaber bliver børnene introduceret til det at indgå i socialt samspil med hinanden. For de yngste børn er det primært med verbal guidning hvor børnenes følelser og kropssprog bliver afkodet og oversat. Hvorfor reagerer de som de gør? Vi giver børnene redskaber til at kunne håndtere samspillet og sikre at egne grænser bliver overholdt.

Med de ældre børn arbejder vi videre på, at børnene kan leve sig ind i både børns og voksnes følelser og oplevelsesverden, samt ikke mindst at kunne mærke egne følelser.

Alle børn på Gustavsminde er aktive deltagere omkring pasning af vores dyr. Vi sår frøene til udvikling af empati og børnene lærer, at med omsorg og kærlig pleje, har vi nogle glade dyr der trives.

De praktiske opgaver på gården bliver dagligt løst i et samarbejde mellem børn og pædagogisk personale. Uanset om barnet ikke kan gå endnu og må sidde i en trillebør, eller om barnet formår at køre med en trillebør selv, er de en del af et fællesskab med mulighed for at høre til og bidrage værdifuldt, børnene kan få øje på hinanden, anerkende hinandens styrker/forskelligheder og indgå i en legerelation.

Selvom der kan være en stor lyst til at indgå i et fællesskab, kan det være svært at byde ind og blive meddeltagende. Her har vi fokus på det pædagogiske personales positionering for at understøtte børnenes deltagelse i et legefællesskab. Det pædagogiske personale kan udvikle og tilpasse legen til børnegruppen, og med en respekt for legens præmisser og børneperspektivet.

Vi har for øje, at det ikke nødvendigvis er dårligt at lege ved siden af, da det kan være barnet øver og afprøver sine legekompeter via parallel leg. Dog skal ingen børn være ekskluderet systematisk og det er det pædagogiske personales ansvar at skabe mulighed for leg og positivt samspil børnene imellem.

Dette gør vi dagligt ved at have strukturerede voksenstyrede aktiviteter, samtidig med at der også er mulighed for fri leg.

Det kan f.eks. være en dag udenfor hvor en gruppe børnehavebørn cykler rundt i laden samtidig med at børnene kan sidde på bænke og male med vandfarver sammen med pædagogisk personale.

En gruppe vuggestuebørn leger i sandkassen midt i gården sammen med pædagogisk personale og børnehavebørn kan støde til og deltage i legen, hvis de ikke er en del af dagens foderhold, der er i gang med pasning af dyrene. Ude i det store område har pædagogisk personale gang i en fodboldkamp, hvor de ældste børnehavebørn øver sig på at indgå i de regler og rammer der skal til for at kampen kan afvikles. Imens kan man lige skimte en stor gruppe børn der er optaget af at grave og lave huler i skoven.

Hele tiden arbejder vi med at skabe små og store relations skabende læringsmiljøer, hvor børnene kan få øje på hinanden, de kan gå til og fra aktiviteter og der er også mulighed for at trække sig og lege mere afsides med sine gode venner.

Gennem nonverbal og verbal guidning, lærer børnene at håndtere konflikter, gå på kompromis, samt håndtere et nej. Det skal være i orden at sige nej til, at et barn må være med i legen, hvortil det pædagogiske personale kan bidrage til, at give barnet andre sociale handlemuligheder.

På Gustavsminde har alle børn en stemme, vi følger deres interesser og initiativer og giver mulighed for medbestemmelse i dagligdagen. Dagligt bliver der holdt samlinger i alle grupper hvor demokratiet bliver udfordret på f.eks. valg af sange, hvem man skal sidde ved siden af og der ventes på tur. Også børn med knap så meget sprog skal have mulighed for at blive hørt, og de bliver inddraget i samlingerne med voksenhjælp. Der bliver dyrket børneyoga hvor børnene er fysisk tæt på hinanden, samarbejder og får blik for ligheder og forskelle.

Ved måltider bliver der skabt rammer for gode samtaler og interaktion med hinanden, og kommende lege bliver ofte planlagt, børnene imellem.

I de mange daglige rutiner såsom ved tøj/bleskift, mødet med hinanden i garderoben, på badeværelset osv., dyrker vi også det at kunne indgå i et forpligtende fællesskab, og børnene er på skift aktive deltagere, men må også tilsidesætte egne behov for at alle får plads.

På Gustavsminde har vi et aktivt forældresamarbejde og har mange aktiviteter gennem året, hvor børnenes familier deltager. Det kan f.eks. være de 2 årlige arbejdsdage hvor gården bliver vedligeholdt, og arrangementerne har i lige så høj grad fokus på det sociale, hvor familierne har mulighed for at lære hinanden at kende og skabe et socialt netværk. Vi har en sund kultur omkring det store fællesskab og der er en stor omsorg/omtanke i at passe godt på stedet og hinanden.

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- **Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog**
- **Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag**
- **Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.**

Beskrivelse af arbejdet med kommunikation og sprog på Gustavsminde:

Vi er på Gustavsminde optaget af at lave et sprogmiljø, der kan hjælpe børnene med at udvikle stærke sprogkompetencer, herunder også kropssproget. Fundamentet for at kommunikere (også med det spæde barn) er at den voksne er nærværende, giver øjenkontakt og fælles opmærksomhed.

På Gustavsminde er vi bevidste om at tilrettelægge aktiviteter dagen igennem hvor børnene får mulighed for at få taletid, hvor vi agerer sproglige rollemodeller og hvor børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn. Vi har fokus på barn-barn relationen, og på barn/voksen relation. Eksempler på aktiviteter er f.eks. samling, spisegrupper med en lille gruppe børn og en voksen, rim, remser og spil, dialogisk læsning og meget andet. Når barnet er i selvorganiserede og spontane lege er personalet opmærksom på at guide i kommunikationen. Det kan være ved konflikter, måden at tale til hinanden på, ordentlighed, italesætte når der er sket misforståelser, læse hinandens kropssprog (humor, alvor) osv. Derudover har vi på Gustavsminde mange hverdagsgøremål som børnene er en del af. Personalet har også under disse gøremål fokus på at understøtte sprogmiljøet/sprogudviklingen.

Vi mener det er de voksnes ansvar at forstå barnet og sørge for at barnet bevarer lysten til at bruge sproget. Dette gøres ved at være indlevende, nysgerrige og lyttende, vise interesse og være opmærksom på barnet. Når det ikke er muligt for personalet at forstå hvad et barn fortæller, er det den voksne der tager ansvar for dette ved f.eks. at sige ” mine ører virker ikke lige nu, vil du sige det igen?”.

Hvis vi har børn der ikke selv opsøger fællesskaber som er sprogudviklende, guider og understøtter personalet. Vi anvender derudover sprogvurderinger, der giver os et overblik over, på hvilke områder der kan være behov for at understøtte et barn i dets sprogudvikling.

Vi inddrager forældrene i samarbejdet omkring deres barns sproglige udvikling, guider dem i hvordan de kan understøtte deres barns udvikling med konkrete forslag til aktiviteter med udgangspunkt i den enkelte families aktuelle overskud/kompetencer.

Vi drager derudover nytte af kommunens talepædagog, der ofte kommer i huset. Hun bidrager både med guidning og sparring til personalet, barnet og til barnets forældre.

I dialogen med det enkelte barn har personalet en "værktøjskasse" med forskellige sprogstrategier vi bruger, alt efter hvor barnet er i sin udvikling.

Sproglig rollemodel:

- Fortolk, gentag og udvid
- Sæt ord på handling
- Stil åbne spørgsmål
- Brug avanceret sprog

Barnets tænkning:

- Opfordre til refleksion og logisk tænkning
- Opfordre til refleksion over svar og handling
- Opmuntre til brainstorming og kreativ tænkning

Barnets zone for nærmeste udvikling:

- Stilladser (byg mere på, når barnet er klar)
- Stil opfølgende spørgsmål
- Fyld forklarende information på
- Forbind ny læring, til barnets eget liv
- Opmuntre til barnets ihærdighed

I Assens Kommune er det besluttet at sprogvurdere alle 3-årige børn, samt de 5-årige børn, som har haft eller har behov for en fokuseret eller særlig indsats – medmindre andet er aftalt med PPR.

- **Hvordan tilrettelægger vi indsatsen om sprogvurderingen?**
- **Hvordan følger vi op på resultaterne pædagogisk?**
- **Hvordan involverer vi forældrene i opfølgningen på barnets resultater?**
- **Hvordan arbejder vi med flersprogede børns udvikling af kommunikation og sprog?**

På Gustavsminde tilbyder vi sprogvurdering af alle 3-årige børn.

Vurderingen foretages med en TRAS (Tidlig Registrering Af Sprogudvikling) og har til formål at spore evt. sproglige vanskeligheder, der kan afhjælpes ved en fokuseret indsats.

Forud for sprogvurderingen snakker vi med forældrene, og sætter dem ind i formålet med vurderingen. Herefter er det op til forældrene, hvorvidt de ønsker at takke ja til vurderingen.

Når selve sprogvurderingen foretages, skaber vi et hyggeligt rum for barnet, for at opnå den bedste stemning og dermed det mest retvisende resultat. Dette gør vi ved at forberede børnene og gøre det spændende at vi nu skal ind og lege.

Når vurderingen af alle observationer er afsluttet gennemgås skemaet sammen med forældrene. Såfremt der ikke er grund til anden indsats, fortsætter det sproglige arbejde omkring barnet, som for den øvrige gruppe af børn.

Hvis barnets vurdering giver anledning til bekymring, vurderes der hvad næste skridt er. I de fleste tilfælde indstilles til kompetenceteamet, med henblik på et samarbejde med talepædagogen.

Som tidligere beskrevet har vi i dagligdagen fokus på sprogstimulerende aktiviteter.

I forbindelse med disse sprogvurderinger kan det være nødvendigt at sætte ekstra fokuseret ind. I dette pædagogiske arbejde har vi fokus på at lave et fællesskab om barnet og arbejde i gruppen, så barnet ikke bliver pillet ud og gjort forkert. Dette mener vi ikke gør noget godt for barnet, eller dets sproglige udvikling.

I arbejdet med TRAS har vi mulighed for over en periode at følge barnets sproglige udvikling mellem 2 – 5 år, således vi hele tiden kan have et aktuelt fokus, og hjælpe barnet bedst muligt, også med øje for skolestart, og give barnet de bedste forudsætninger.

I arbejdet med tosprogede børn ønsker vi at skabe en god kontakt med hjemmet, for at sikre os hvilke forudsætninger barnet har. Det er sjældent vi har børn hvor der ikke tales dansk i hjemmet som det ene modersmål, men når det sker arbejder vi sammen med forældrene for dels, at sikre at de forstår hvad der sker i institutionen, og selvfølgelig for at hjælpe barnet bedst muligt med at skabe sammenhæng mellem institution og hjem, trods de sproglige udfordringer.

Vi opfordrer til, at man bruger modersmålet mest muligt i hjemmet.

Med et godt tilegnet førstesprog, er tilegnelsen af et andet sprog hurtigere og lettere for barnet.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- **Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse**
- **Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag**
- **Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer**

Beskrivelse af arbejdet med Krop, sanser og bevægelse på Gustavsminde:

På Gustavsminde har vi et stort udeområde indenfor vores matrikel samt et nærområde bestående af f.eks. Melbyskoven, Assens by, biblioteket, osv. Alle disse områder indbyder til leg, sansning og bevægelse. Børnene får her mulighed for at udforske og eksperimentere med deres krops formåen i både ro og aktivitet. Her udover tilbyder vi børnene at hjælpe med pasning og pleje af vores dyr, der også giver mulighed for at føle, dufte, balancere, ride, osv.

Personalet er meget bevidste om at understøtte børnenes nysgerrighed og følge barnets initiativ – vi giver børnene den nødvendige frihed til at eksperimentere med deres kunnen. Vi kigger på det enkelte barns behov og understøtter dette ved at planlægge pædagogiske aktiviteter der opfordrer til bevægelse, sansning, styrke og udholdenhed. Vi er bevidste om personalets rolle, f.eks. om vi skal gå foran, ved siden af eller bagved, for at barnet kan opnå udvikling.

Vi bruger ofte skoven, f.eks. via lange gå- og cykelture hvor vi har fokus på udholdenhed og styrke, og også korte ture hvor vi f.eks. har fokus på at sanse skoven. Det årlige motionsløb inden efterårsferien, foregår i skovens kuperede terræn. Her deltager alle, men på det niveau der passer til det enkelte barn.

Vores udeområde byder på et kuperet terræn med forskellige typer af underlag og vi har valgt nogle varierede legeredskaber der styrker kroppen og sanserne på forskellige måder, f.eks. karrusel, svævebane, cykler, hængekøjer, musikinstrumenter og meget andet. Derudover har vi som et nyt tiltag etableret sansehave(frugthave) og bede med krydderurter. Vi har bålsteder, hvor børnene i samarbejde med de voksne ofte tilbereder mad over bål og vi har madordning, hvor vi ønsker at have fokus på varieret, farverig kost der indbyder til at børnene får lyst til at prøve nyt. Børnene hjælper med dagens gøremål, de saver, kører med trillebør, slæber brænde, ligger vasketøj sammen osv., og der er også plads til legen i dens forskellige andre former.

Ud over at vi er meget ude i al slags vind og vejr, har vi også perioder på dagen hvor vi med en større eller mindre gruppe børn er indendørs. Her er vi bevidste om at små rum i rummene og mindre grupper (kan berige børnene på anden vis) er godt for nogen børn. Indendørs har vi også mange redskaber og remedier der gør det mulig at udvikle fin og grov-motorikken, sanserne og kroppen. Vi har aktiviteter som, yoga, massage, tegning, modellervoks, klippe med sakse, ballondans og meget mere. Der ud over har vi i perioder små dyr som f.eks. vandrede pinde, snegle og melorme/biller.

Når vi planlægger motoriske aktiviteter, kigger vi på det enkelte barns/gruppens interesser og behov og gør os didaktiske overvejelser der er til gavn for barnet. Vi sørger for at skabe et læringsmiljø der er tilgængeligt for børnene. Vi planlægger forskelligartede aktiviteter gennem hele dagen, der understøtter barnets zone for nærmeste udvikling – der tilrettelægges så det har en tilpas sværhedsgrad der fastholder barnets nysgerrighed, så barnet fortsat kan opnå trivsel, dannelse, udvikling og læring.

Børnene skal opleve krops - og bevægelsesglæde, blive fortrolige med deres krops funktioner og sanser. Vores sansesystem udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer.

Børnene skal kende egen krop, udvikle kropsbevidsthed og motiveres til at bruge kroppen. Samt udvikle balance, bevægelighed, udholdenhed i forhold til brugen af kroppen.

I Assens Kommune er der som nævnt udarbejdet en ny Sundhedspolitik som understøtter alle borgeres – herunder også børns - fysiske og mentale sundhed. Samtidig ses en udvikling af stadig flere overvægtige børn i Assens Kommune. I effektmålene for politikken står:

- **Alle børn er fysisk aktive i institutioner og i fritiden.**
- **Hvordan arbejder vi med børns fysiske og mentale sundhed hos os?**

Vi har læringsrum og udearealer der indbyder til, at børnene er fysisk aktive. Der er fokus på motoriske udfoldelser, balanceevne, krydskoordineret mm., samt en masse sanselige indtryk fx ved dyrene, i bærhaven og vores musikinstrumenter både inde og ude.

Vi har træmaterialer der kan bruges til at bygge med, her bruges både krop og hjerne, når ideerne bliver virkeliggjort.

Der er på Gustavsminde en anbefaling for hvad vi finder godt for barnet at have med i madpakken, og regler for hvad vi serverer til formiddags – og eftermiddagsmad. Dette for at give børnene det bedst mulige brændstof, til at klare børnehavedagen og udvikle sig.

Vores store fokus på børnefællesskaber, og at alle børn skal føle sig værdifuld og værdsat, er med til at give børnene et mentalt overskud til at lære og udvikle sig. Er der legerelationer eller andet i institutionen eller hjemmet, der gør at barnet ikke trives, skaber det forstyrrelser for udviklingen. Vi har derfor stort fokus på det gode forældresamarbejde, og tilbyder samtaler med forældrene om stort og småt, så vi sammen kan yde den bedste indsats for barnets udvikling fysisk og mentalt.

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- **Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science**
- **Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag**
- **Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.**

Beskrivelse af arbejdet med Natur, udeliv og science på Gustavsminde:

Når børn får oplevelser i naturen, giver det en større lyst til at passe på den og giver samtidig en begyndende følelse af at være en del af noget større.

På Gustavsminde har udelivet en høj prioritet og vi er omgivet af naturens eget læringsrum fra vi træder udenfor med skov, rigt dyreliv - både egne kæledyr men også skovens dyr samt insekter, hvilket giver børnene stor mulighed for at lege, være nysgerrige, undre sig, opdage, undersøge, erfare, sanse og reflektere.

Vi er med i De grønne spirer og det grønne flag vejrer i den store flagstang i gården som bevis på at vi arbejder med særligt fokus på naturpædagogik.

Vi bestræber os på at være en grøn institution med en bæredygtig tilgang i forhold til f.eks. at minimere brugen af plastiklegetøj, poser og sølvpapir i hverdagen, og vi har lavet en byttebørs hvor forældre kan bytte institutionens plastiklegetøj ud med træ i stedet. Gennem året bruger vi vores egne og lokalområdet ressourcer til syltning af bær, bålmad, moste, kreative processer osv. og børnene får et begyndende bæredygtigt livssyn og en forståelse for, hvad naturen kan, hvis vi passer på den.

På Gustavsminde sanser vi vind og vejr, varme og kulde og mærker årstiderne på egen krop. Vandpytterne der kan være så dybe, at de giver våde strømper og græsset der kilder på de bare tæer om sommeren. Vi studerer det rige fugleliv der flyver hen over hovederne på os og kan genkende mange arter. Vi finder små biller og slimede snegle, undersøger dem og sætter dem tilbage der hvor de kom fra - med respekt for deres levebetingelser og med en begyndende empatisk forståelse for at al liv har værdi.

Vi inddrager børnene i naturfaglige problemstillinger/betragtninger - f.eks. hvorfor smelter sneen? og den før-matematiske opmærksomhed er en del af dagligdagen i alle børnegrupper hvor vi øver højre/venstre på tur, farver og former på fx træer og planter, og tæller ben på edderkoppen.

Med personalet som formidlere og aktive meddeltagere kan børnene erfare og tilegne sig viden om naturen gennem oplevelser, leg og eksperimenter i et læringsmiljø med højt til loftet med mulighed for at kunne forholde sig til naturen og vores egen indvirkning på den.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- **Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab**
- **Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag**
- **Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.**

Beskrivelse af arbejdet med Kultur, æstetik og fællesskaber på Gustavsminde:

I entréen på Gustavsminde hænger der et portræt af Gustav Jensen der i 1995 testamenterede gården og jorden til Assens kommune med det formål, at det skulle komme mange borgere til gode, og som siden blev til Gustavsminde Gårdbørnehave og vuggestue. I hans minde og ånd har vi skabt - og skaber stadig en fælles kultur omkring det gode fællesskab med plads til diversitet for både børn, personale og forældre/familie.

I gennem et år har vi mange traditioner såsom Luciaoptog, julefest, fastelavn, bedste/gæstedag, sensommerfest, Sankt Hans og arbejdsdage. Alle arrangementer er fællesskabsorienterede hvor alle har mulighed for at deltage, og med plads til at vælge til og fra og finde sin egen vej i skikke og ritualer.

Fx ændrede vi Bedsteforældredagen til "Bedste - gæstedag" da det ikke er alle børn der har en bedsteforælder. Derved åbnede vi op for at alle mennesker med betydning for barnet kunne deltage i dagen.

Vi prioriterer værdien i at tage på koloni med de ældste børn. Det er noget helt særligt, at have al tid i verden og overnatte sammen med sine venner og skabe fælles minder og oplevelser der vil blive husket længe efter. De yngste børnehavebørn er på en heldagstur med bus, hvor vi i deres tempo skaber en skøn dag i et mindre fællesskab.

Hvert år afholder vi en børnefestival på det grønne område ved scenen med offentlig adgang for alle. Her optræder forskellige kunstnere og bands med børnene som aktive tilskuere, og det giver inspiration til masser af sang, musik og ikke mindst gøgl i institutionen.

I en hel uge i sensommeren sætter "Cirkus Jens" sit telt op på plænen og er klar til at lukke børn og voksne ind i cirkusverdenen. Med et engageret personale, der går foran, inspireres børnene til at deltage i et læringsrum med fokus på at styrke børnenes gåpåmod og nysgerrighed. For de mere usikre børn, er der en støttende hånd at holde i og fællesskabet og processen vægtes højere end præstationen.

Ugen rundes af med en cirkusforestilling hvor børnene deltager som artister, hjælpere og publikum.

Musik taler til vores følelser og har stor betydning for vores identitet, dannelse og samhørighed. På Gustavsminde prioriterer vi sang og musik. Børnene gør sig musikalsk erfaring med flere forskellige musikgenrer såsom rock, klassisk og popmusik og bliver ofte kædet sammen med andre æstetiske aktiviteter, f.eks. tegning og maling. Vi støtter børnene i at bearbejde deres oplevelser og følelser, som de ikke altid kan sætte ord på - men udtrykke via æstetiske aktiviteter.

Vi samarbejder med den lokale musikskole som kommer ud og har korte og længere musiske forløb hvor børn og personalet deltager i mindre grupper.

Vores eksterne læringsmiljø er bredt, og vi har god mulighed for at besøge det lokale kulturliv - enten med ladcykel eller via bussen der kører oppe fra hovedvejen. F.eks. tager vi på biblioteket hvor børnene på egen hånd og i fællesskab kan udforske bøger, kigge på udstillinger og lege i de forskelligt opstillede universer.

Vi besøger den lokale biograf, går ind og beundrer kirken i Assens, tager på de offentlige legepladser og besøger den lokale sportshal.

Tilbage i institutionen tilrettelægger vi kreative processer, hvor børnene kan bearbejde indtrykkene og gøre dem til sine egne udtryk. Diverse materialer såsom farver, papir, karton, ler, sakse, lim er tilgængelige for børnene og de er i høj grad medbestemmende i forhold til den æstetiske indretning i huset.

Vi har et værksted fyldt med bl.a. genbrugsmaterialer hvor børnenes fantasi kan få frit løb, og hvor man ikke nødvendigvis behøver rydde op, men måske kan inspirere de næste brugere af rummet.

Vi giver plads og tid til fordybelse og til at barnet kan komme i FLOW, opnå en tilfredshed med sig selv, og at barnet undgår at lade sig frustrere over det ufærdige eller fejlbarere.

Digitale teknologier indgår i aktiviteter med relevant kontekst og med indhold der støtter op om den pædagogiske praksis vi har. Vi følger f.eks. tårnfalkenes cyklus med et kamera i redekassen, vi bruger en understøttende app til at genkende fuglestemmer og går på opdagelse efter ny viden når vi ikke har et svar.

Vi gør os faglige overvejelser om, hvordan vi inddrager digitale medier i hverdagen, med en kritisk balance i forhold til, hvad der er brugbart og relevant for vores børnegrupper.

Æstetiske praksisser skaber grobund for kognitiv, social og følelsesmæssig læring - er sanselig og kropslig og drevet af børnenes nysgerrighed og opdagelseslyst, og personalet er også ansvarlige for, at gøre sig didaktiske overvejelser om de æstetiske praksisser er relevante.

Personalet er æstetiske rollemodeller og med vores positionering sikrer vi børnenes udfoldelsesmuligheder, interesser og muligheder for at udtrykke sig, hvilket giver personalet viden og indblik i børnenes perspektiver, som vi kan reflektere over i forhold til det fremadrettede pædagogiske arbejde.

Beskrivelse af arbejdet med de 7 kompetencer

Indenfor alle seks læreplanstemaer, arbejder vi med de syv kompetencer.

Robusthed:

Vi arbejder med begrebet ud fra tanken om at robusthed styrkes, når barnet bliver budt udfordringer som stemmer overens med det de mestrer. I hverdagen sørger vi for at udfordrer børnene, samtidig med vi lader dem hvile i det der er trygt og som giver mening for dem.

Børnene møder mange situationer i løbet af dagen hvor de udfordres i forhold til deres robusthed, f.eks. når de skal sige farvel til mor og far, når andre børn bruger det legetøj de gerne vil have, når man ikke er den der skal med på tur, eller når man ikke kan lide den mad der bliver serveret, men alligevel prøver at smage.

I takt med at barnet lærer at udholde/klare små frustrationer, i et trygt fællesskab, udvikler barnet gradvist sin robusthed.

Det er en del af børns udvikling, at de lærer om demokratiske processer. Det betyder eksempelvis at øve sig i at se perspektiver fra de andre børn, med andre ord, at vi er flere om at bestemme. Det er med til at gøre børn mere robuste, at møde modgang og udfordringer, og for nogle børn er det svært, ikke at få lov til at bestemme det hele i en leg. På den måde hjælper vi børnene med at blive mere robuste gennem demokratiske processer.

Behovsudsættelse:

Vi arbejder i det daglige med behovsudsættelse i forskellige situationer. Det gælder fx i spisesituationer. Der skal vaskes hænder, og alle skal være klar ved bordet, da det også styrker følelsen af fællesskab. Gradvist vil barnet lære at udsætte sit behov, og løse de nødvendige opgaver først. Når vi holder fødselsdag, arbejder vi også med, at det er det barn der har fødselsdag der er i centrum, og de andre børn skal tilsidesætte deres eget behov for at blive hørt.

Det at barnet skal forholde sig til forskellige voksne og børn i dagligdagen, øve sig i at kunne navigere i forskellige relationer, at kunne håndtere små udfordringer, er en nødvendighed for at kunne indgå i en social relation. Det at barnet skal forholde sig til sin omverden, øver gradvist barnet i behovsudsættelse.

Nysgerrighed:

Vi styrker barnets nysgerrighed, når vi ser deres intentioner, følger deres initiativ og til stadighed udfordrer og inspirerer dem inden for nærmeste udviklingszone.

Vi understøtter børnenes nysgerrighed i det daglige ved at gribe deres interesser. Børn har nemmere ved at lære og udvikle sig, når de er nysgerrige på noget. Et barn der har en særlig interesse i fx svampe, kan stå i spidsen sammen med den voksne på en skovtur, og dele sin viden og interesse med de andre børn. Det vil øge barnets selvværd og selvtillid.

Vi arbejder hele tiden med at præsentere børnene for nye aktiviteter og nye oplevelser. Jo mere vi selv fordyber os i barnets omverden, og sammen med barnet undersøger det der omgiver os, øger vi barnets nysgerrighed og evne til fordybelse.

Når vi har fokus på de trygge elementer i barnets omgivelser, viser initiativ, er nysgerrig og undersøgende, er det lettere at aflede barnets frustration på noget, der i stedet vækker barnets nysgerrighed. Jo mere vi øver barnet i at udvide sin nysgerrighed på sin omverden, jo nemmere kan vi skærpe barnets opmærksomhed på nye og spændende udfordringer.

Vedholdenhed:

Vedholdenheden træner vi, når vi opfordrer barnet til at udholde og overkomme forskellige forhindringer i løbet af dagen. Vi gør det ved at guide barnet, når det er svært, sætte ord på frustrationerne og anerkender det at barnet øver sig, frem for at være fokuserede på resultatet.

Nogle børn kan have svært ved at blive i en aktivitet i længere tid ad gangen, og kommer derfor til at "zappe" rundt uden at fordybe sig og være vedholdende. Her går vi ind og ser på, hvad der interesserer barnet. Kan aktiviteten justeres op eller ned i sværhedsgrad, så den fanger flere børn, eller en bestemt målgruppe.

Vedholdenhed øver vi også, når børn skal gøre det færdigt, de er i gang med. Det er vigtigt at kunne afslutte en aktivitet, inden en ny skal begynde, da det styrker barnets fokus og koncentration, på det næste der skal ske. Senere i skolelivet, vil det også kræves, at man afslutter det man er begyndt på.

Vi hjælper barnet med at holde fokus, i den givne udviklingszone for barnet. Når barnet fx skal sige farvel. Ved tydelig nærhed og tryghed, motiverer vi barnet til at holde fast i sin beslutning om at være klar til at sige farvel. Vi hjælper barnet ved at støtte og rose, gøre barnet opmærksom på, og nysgerrig på sine omgivelser. Vi øver barnet i at flytte opmærksomhedspunktet fra frustrationen i at skulle give slip på mor og far, til at koncentrere sig om at fastholde sin beslutning, og dermed hjælpe barnet til at holde indre og ydre påvirkninger ude. Ved at hjælpe barnet til at koncentrere sig, gør vi barnet robust, og fremmer barnets vedholdenhed.

Automatisering:

Vi anerkender børnene når de rykker sig udviklingsmæssigt, og mestrer noget nyt de var udfordret med før. Når børnene mestrer noget nyt, betyder det at vi har ramt deres nærmeste udviklingszone, hvor læringen er bedst. De får mere energi, overskud og motivation til at lære nye ting, når de er i denne zone, da flere ting nu vil lagres hos dem, og derved automatiseres.

I alt hvad barnet går igennem, i deres alsidige personlige udvikling, opnås automatisering gennem træning og gentagelse. Når barnet har lært at cykle, er automatiseringen opnået for denne aktivitet, og barnet har energi til nye ting, der skal automatiseres og lagres.

Selvregulering/selvdisciplin:

I vores samspil med barnet, taler vi og viser givne rammer og regler. Genkendelige rammer i forskellige læringssituationer, skaber tryghed for barnet. Ved at vi som voksne omkring barnet, er vedholdende i vores kontakt, og tydeliggør de rammer og regler der er i den givne situation - hjælper vi barnet til selvregulering. Vi skaber et trygt læringsmiljø for barnet, der skaber forståelse, og motiverer barnet til at øve selvdisciplin. Ved at fastsætte rammer og regler for børnene, vil de henad vejen forstå, at det hjælper dem at blive inden for disse. Det hjælper barnet til selvregulering/selvdisciplin i udfordrende situationer, som fx i en 'vinke-situation'.

Gode omgangsformer:

Gode omgangsformer handler om respekt for hinanden, behandle hinanden godt og acceptere hinandens tilstedeværelse. Her går vi voksne forrest som rollemodeller, når vi møder barnet med øjenkontakt og et hej/farvel. Når vi lytter, anerkender og viser omsorg, vil børnene vil se denne adfærd, og langt hen ad vejen efterligne den.

Når vi opfordrer til, at kun én taler ad gangen, lærer vi børnene at alles stemmer tæller og har værdi. Når vi taler pænt og i en venlig tone til børnene, lærer vi dem at gøre det samme til os, og til hinanden. Når vi viser dem, hvordan de kan løse konflikter på en hensigtsmæssig måde, styrker vi dem i at være løsningsorienterede, til gavn for fællesskabet og i relationen de står i. Alt vi gør, bliver observeret og kopieret, derfor må vi som voksne være meget bevidste om vores rolle i relationen til børnene og derigennem skabe et grundlag for gode omgangsformer i fællesskabet. Når vi kommunikerer med et barn, sørger vi for øjenkontakt, og fokus på den fysiske kontakt med børnene. Vi står altid klar til at give et kram, lytte, eller hvad barnet har af behov.

Når barnet i en situation er frustreret, møder vi altid deres udfordring anerkendende. Det er vigtigt at barnet føler sig hørt, og mødt på sine følelser. Når barnet møder respekt i relationen, lærer barnet at kopiere og tilegne sig gode omgangsformer - også i følelsesmæssige udfordrende situationer som at vinke farvel til mor og far. Fornuftig og ordentlig kommunikation i omgangsform med barnet, motiverer barnet i læringssituationen. Når barnet udvikler gode omgangsformer, lærer barnet sig at lytte og mærke andres frustrationer - og derigennem også udvikle empati der skaber nære relationer i fællesskabet.

Evalueringskultur

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Evalueringskultur i Assens Kommune

I Assens Kommune skal etableringen af en evalueringskultur i dagtilbud forstås, som udvikling af en læringskultur. Læringskulturen har til formål at skabe - og arbejde med meningsfuld viden i forhold til at kvalificere den pædagogiske praksis løbende. Det betyder med andre ord, at vi kontinuerligt og systematisk undersøger og udvikler på praksis for at blive klogere på praksis – sammen – for børnenes skyld.

Det er i den pædagogiske praksis gennem voksen-barn tilknytningen og i børnefællesskaberne, at det enkelte barns trivsel, udvikling, læring og dannelse sker. Det er derfor også en bevægelse fra praksisfællesskaber til professionelle læringsfællesskaber, hvor vision, faglig ledelse og samarbejde er nøglebegreber. Der er fokus på både børn og voksnes læreprocesser.

Det at sætte mål, dokumentere i praksis, evaluere og skabe ny og bedre praksis er en pædagogisk metode, som motiverer fagprofessionelle i forhold til at skabe optimale læringsmiljøer for alle børn i dagtilbud.

Der anvendes metoder, som understøtter systematik – og tydelige mål for undersøgelserne og for at evaluere sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring for hvert læreplanstema.

Der arbejdes med en udvidet SMTTE, blomsten, læreplanstræet eller andre metoder – hvert dagtilbud vælger en metode eller flere som de dygtiggør sig i.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer det pædagogiske læringsmiljø?

Hvordan arbejder vi med evalueringskultur vedrørende:

1. Læreplanstemaerne?
2. Børnenes udvikling og læring - og læringsmiljøerne?
3. Her og nu - kvalificering af praksis?
4. Pædagogisk udviklingsarbejde?
5. Andet?

På gustavsminde arbejder vi med evaluering som et redskab til hele tiden at have fokus på vores arbejde, og med henblik på at sikre børnene den mest optimale hverdag, med det størst mulige udbud af velorganiserede og tilrettelagte læringsmiljøer.

I dette evalueringsarbejde tager vi udgangspunkt i læreplansblomsten, for at have øje på vores brug af de 6 læreplanstemaer, samt de grundlæggende tanker vi gør os forud for arbejdet med de enkelte temaer. Vi bruger SMTTE-modellen som evalueringsværktøj.

I vores arbejde med evalueringskultur, ser vi det også som en styrke, at kigge på rammerne og de læringsmiljøer vi skaber for børnene. Man kan hurtigt komme til at fokusere på det der ikke lykkedes for børnene, og vores fokus ligger meget på, er der noget i vores rammesætning, de overordnede mål, eller selve de fysiske rammer vi skal fokusere på for at opnå størst mulig succes. I denne evaluering inddrager vi i høj grad også vores forældre. Vi beder altid om en evaluering af

deres opstart og det første møde med Gustavsminde, samt lægger op til åbenhed og dialog om ideer og tiltag vi kunne gøre anderledes. Det er vores indtryk at vi med denne åbne dialog, får flere vinkler på vores daglige arbejde, og af den vej bedst sikre en god kultur på gården.

For os er det vigtigt hele tiden at have øje for det dynamiske arbejde i evalueringen, man kan nemt komme til at stirre sig blind på egen praksis, og troen på at vi gør det bedst muligt, og ved at have et øget fokus og åbenhed omkring den kultur vi skaber os, er det vores ønske hele tiden at have fokus på, hvordan vi sikre arbejdet, og ændre/udvikler praksis, i forhold til den aktuelle børnegruppe og den hverdag, der gør sig gældende lige nu.

Dokumentation og evalueringspraksis

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan vi kort beskrive vores arbejde med at etablere en evalueringskultur, som en del af det daglige pædagogiske arbejde. Vi kan fx beskrive, hvordan vi arbejder systematisk med evaluering, om vi arbejder med særlige metoder, om vi arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora vi drøfter og reflekterer over vores pædagogiske praksis mv.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her beskriver vi, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til vores evalueringskultur i hverdagen:

I forhold til at rammesætte selve evalueringen, har vi valgt at gøre evaluering til en aktiv del af vores mødekultur på stedet. Evaluering er på samtlige teammøder og personalemøder som et fast punkt. I dette arbejde er det vores oplevelse, at vi giver god mulighed for en diskussion og debat i de enkelte grupper. På teammøderne evalueres der på konkrete aktiviteter og hverdagen i det hele taget. I dette arbejde har vi fokus på hvad der er gået godt, og hvad der kunne gøres anderledes. Disse observationer fremlægger vi så på vores personalemøder, hvor vi danner grobund for en faglig debat, hvor vi i et større forum sætter fokus på læreplansarbejdet.

Når der i grupperne planlægges aktiviteter har vi fokus på, at indtænke læreplanstemaerne, således at vi i planlægning synliggøre hvilket emne vi tænker at arbejde under, og hvad vi mener arbejdet opfylder i forhold til læreplansarbejdet. Dette arbejde synliggør vi også for forældrene, i vores nyhedsbreve, og via vores opslagstavler. Her beskrives der også hvorfor vi arbejder med dette emne og hvad det er godt for, samt hvad forældrene kan være opmærksomme på.

I arbejdet med evalueringen er det et vigtigt fokus at vi hele tiden arbejder undersøgende, så det ikke handler om at finde fejl, men i stedet om at fokusere på hvad der kan arbejdes anderledes med, og hvordan vi bedst sikrer at skabe en god og meningsfuld hverdag for børnene.

Inddragelse af forældrebestyrelsen?

Her kan vi kort beskrive:

- **hvordan forældrebestyrelsen inddrages i udarbejdelsen, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan?**
- **hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til skole**

Vores bestyrelse er inddraget i arbejdet, på den måde at de hele tiden holdes orienteret om vores arbejde. Fra bestyrelsens side udvises en stor tillid til det daglige pædagogiske arbejde, hvilket gør at de ikke har et ønske om at være med til at udforme den konkrete pædagogik, samt den pædagogiske evalueringsform. De inddrages i arbejdet ved, at der på alle bestyrelsesmøder fremlægges nyt fra grupperne, hvilket er en opdatering på hvad der arbejdes med og hvor langt vi er i dette arbejde. I de større evalueringer og forud for kvalitetsrapporten og tilsyn sættes punktet på dagsorden og drøftes i bestyrelsen.

I forhold til arbejdet med overgangen fra hjem til dagtilbud og dagtilbud til skole, er bestyrelsen en vigtig del af dette arbejde. Igennem årets sociale arrangementer er det vores ønske at skabe en meningsfuld sammenhæng for børnene, forstået på den måde at børnene oplever en sammenhæng mellem deres to primære verdener. Bestyrelsen er desuden en del af arbejdet med overgangen til skole og inddrages i tanker om skolegrupper osv.